

Notitie

Kwaliteitszorg

Auteurs: Facultair Opleidingscommissie Overleg
Publicatiedatum: 4 december 2009

Inhoudsopgave

<u>INHOUDSOPGAVE</u>	2
<u>INLEIDING</u>	3
<u>FEEDBACK TIJDENS HET VAK</u>	4
INSTELLEN RESPONSIECOMMISSIE (RC)	4
MINIMAAL TWEEMAAL SAMENKOMEN VAN DE RC EN DE DOCENT	4
FEEDBACKSESSIE VOOR ALLE BETROKKENEN	4
<u>EVALUATIE NA HET VAK</u>	5
ENQUÊTES VERBETEREN	5
ONDERVRAGEN UITGEVALLEN STUDENTEN	5
<u>VERVOLGTRAJECT NA DE EVALUATIE</u>	6
BEOORDELING DOOR DE OPLEIDINGSCOMMISSIE	6
VAKEVALUATIE HOOFDDOCENT, RC EN OVERIGE BETROKKENEN	6
OPSTELLEN EN ARCHIVEREN VAN EEN EINDVERSLAG	6
COMMUNICATIE NAAR EN GEPASTE ACTIE DOOR OPLEIDINGSBESTUUR	7
<u>VISUALISERING VAN DE KWALITEITSZORGCYCLUS</u>	8
<u>SAMENVATTING</u>	9
<u>CONCLUSIE</u>	10
<u>DANKWOORD</u>	10

Inleiding

Binnen de faculteit W&N worden ieder jaar honderden cursussen gegeven. Deze cursussen worden afhankelijk van de opleiding op veel verschillende manieren geëvalueerd. Een goed werkende kwaliteitszorg cyclus is een randvoorwaarde voor onderwijs van hoog niveau. De nadruk op rendementen en het naderende Bindend Studieadvies geven kwaliteitszorg een grote prioriteit. Bij overleggen tussen student-leden van de verschillende OC's bleek dat deze manieren helaas niet allemaal optimaal zijn en dat hier nog veel verbeterd kan worden. Drie onderdelen die bij bijna alle opleidingen ontbreken zijn feedback tijdens het vak, goede registratie van de evaluatiegegevens en een duidelijk vervolgtraject na de OC evaluatie.

Feedback tijdens het vak

Het is van groot belang dat er tijdens een vak wordt geëvalueerd. Dit zorgt voor meer begrip tussen student en staf. Dit kan mogelijk problemen in een vroeg stadium verhelpen en geeft zo studenten duidelijk het gevoel dat evalueren nut heeft.

Registratie van de evaluatie gegevens

Door de resultaten van de evaluaties goed te registreren kan hier bij volgende evaluaties weer gebruik van worden gemaakt. Daarnaast geeft dit de mogelijkheid om onderwijs als waardig onderdeel mee te wegen bij de ontwikkelingsgesprekken van de staf. Ten slotte geeft dit studenten die een keuzevak moeten kiezen de mogelijkheid om de kwaliteit van het vak in hun afweging mee te nemen.

Vervolg traject na de OC evaluatie

Als laatste is een duidelijk vervolgtraject na de OC-evaluatie cruciaal voor goed onderwijs. Er moet duidelijk zijn waar de verantwoordelijkheden liggen en welke actie er ondernomen wordt na een evaluatie. Wanneer een vak goed uit de evaluatie komt moet de waardering voor de docent hierover worden uitgesproken. Wanneer het vak minder goed naar voren komt, moeten hier duidelijk consequenties en concrete verbeteringen aan worden verbonden. Met behulp van een goede registratie van deze gegevens zal bij een herhaaldelijke slechte evaluatie hier ook een conclusie voor de staf aan moeten worden verbonden.

Door al deze maatregelen in te zetten en een open cultuur van kwaliteitswaarborging te creëren, kan het onderwijs aan onze faculteit op vele vlakken worden verbeterd. Hierbij hebben we ons voor een gebaseerd op de notitie *Evaluaties Geëvalueerd* van de SOG. Bij deze een grondige beschouwing vanuit het Facultair Opleidingscommissie Overleg.

Feedback tijdens het vak

Instellen responsiecommissie (RC)

In het eerste college, van een vak waar tenminste 10 studenten aan deelnemen, zal de docent twee studenten zoeken die plaats willen nemen in een responsiecommissie. Door dit al aan het begin van het vak te doen, wordt ervoor gezorgd dat deze studenten vanaf het begin letten op het verloop van het vak. Ook zullen ze zich verantwoordelijk voelen voor het goed evalueren van het vak. Het samenstellen van deze RC is de verantwoordelijkheid van de docent, studenten zullen eerder bereid zijn in een RC plaats te nemen als dit vanuit de docent wordt voorgesteld i.p.v. uit de studenten. Om de RC te leren hoe ze hun taak goed uitvoeren, zal er een document gemaakt worden waarin staat beschreven wat er van hen verwacht wordt. De RC krijgt beschikking over het verbeterplan van het voorgaande jaar. Het student-lid van het opleidingsbestuur controleert of de RC daadwerkelijk is ingesteld.

Aanbeveling 1: Instellen van een responsiecommissie (RC) gedurende het eerst college bestaande uit twee studenten.

Minimaal tweemaal samenkomen van de RC en de docent

Gedurende het vak komen de RC en de docent minimaal tweemaal samen. Deze samenkomsten zijn korte gesprekken van een minuut of 10 waarin kort wordt besproken hoe het gaat bij de colleges en eventuele practica. Voor een vak van 8 weken kan dit gebeuren in week 3, 5 en 7. Voor blokvakken zoals bij OLW gegeven worden zou dit kunnen gebeuren aan het einde van week 1 en 3. Dit is een minimum waarvan op verzoek van de docent of de studenten afgeweken kan worden. Als het vak goed verloopt en er niets te bespreken valt, kunnen de gesprekken informeel verlopen. Het is belangrijk contact te houden tussen RC en docent. In een gesprek enkel positieve feedback geven behoort altijd tot de mogelijkheden. Mocht het nodig blijken, kunnen de studenten in deze gesprekken het verbeterplan van het voorgaande jaar aanhalen. Op deze manier hebben studenten tijdens het gehele verloop van het vak de mogelijkheid om feedback te geven.

Aanbeveling 2: Minimaal twee keer samenkomen van de RC met de docent gedurende de collegeweken van het vak.

Feedbacksessie voor alle betrokkenen

Halverwege het vak zal de docent alle aanwezige studenten de gelegenheid geven om feedback te geven. We raden aan dat de docent deze sessie aan het eind van het college of in de pauze plant en belanghebbende studenten hiervoor uitnodigt, aangezien een dergelijke sessie lastig te faciliteren valt met een grote groep. Een zelfde sessie zal ook in alle werkcollege-/practicagroepen gehouden worden.

De invulling van een dergelijke sessie zou een I like/I wish-gesprek kunnen zijn. Hierbij schrijft de docent twee kolommen op het bord, één met "I like" erboven en één met "I wish". Vervolgens kunnen studenten zeggen wat ze goed aan het vak vinden (I like) en wat ze graag anders zouden zien (I wish). Op deze manier wordt er geen nadruk gelegd op wat fout gaat, maar op hoe dingen verbeterd kunnen worden. Mocht de docent er behoefte aan hebben, dan zou hij ook zijn "I like" en "I wish" punten aan de studenten duidelijk kunnen maken op deze manier. De docent en de studenten kunnen hier vervolgens direct over praten.

Hierdoor ontstaat er een duidelijke sfeer waarin de docent openstaat voor verbetering. Dit resulteert in een betere band met de studenten en geef feedback vanuit de gehele breedte de mogelijkheid.

Aanbeveling 3: Bij hoorcolleges en werkcolleges een feedbacksessie tussen de docent en de studenten die het vak volgen halverwege de cursus.

Evaluatie na het vak

Enquêtes verbeteren

Vanwege de veel hogere participatiegraad stellen we een systeem voor van handmatig in te vullen enquêtes. Deze kunnen worden ingevuld direct na het tentamen. Mocht een vak niet getentamineerd worden, dan kan de enquête aan het eind van het laatste college worden ingevuld. Het is aan de opleidingscommissie ervoor te zorgen dat de enquêtes dan ook aanwezig zijn. We stellen voor met standaard enquêtes te werken, zodat de verwerking snel kan plaatsvinden. Om de grote variëteit in vakken (bijvoorbeeld wel of geen practica) te ondervangen, denken we dat het goed is ergens tussen de drie en vijf verschillende standaard enquêtes te ontwikkelen. De gekozen versie van de enquête dient nog wel door de opleidingscommissie aan het vak aangepast te worden met de juiste naam van het vak, van de docent, etc.

Aanbeveling 4: Een aantal standaard, met de hand in te vullen, enquêtes ontwikkelen.

Ondervragen uitgevallen studenten

Doordat de enquêteformulieren altijd na afloop van een vak worden uitgedeeld, bereik je hiermee niet de studenten die halverwege het vak zijn gestopt. Het zou bij sommige vakken echter ook heel handig zijn om hun mening te verkrijgen. Alle studenten die voor het vak ingeschreven zijn maar niet aan het tentamen deelgenomen hebben, kunnen via e-mail benaderd worden om een speciaal voor hen ontworpen enquêteformulier in te vullen. Dit zal alleen gedaan worden bij vakken waarbij een groot aantal studenten halverwege het vak is uitgevallen. Op deze manier kan extra informatie verworven worden, wat nuttig is voor een weloverwogen evaluatie.

Aanbeveling 5: Als een vak grote uitval van studenten kent, dan moeten studenten worden ondervraagd, die het vak niet afgerond hebben.

Vervolgtraject na de evaluatie

Beoordeling door de opleidingscommissie

De opleidingscommissie zal elk vak beoordelen. Hierbij nemen ze de enquêteresultaten, de vakresultaten en ook de eindverslagen van het vak van de voorgaande twee jaren mee. Ook een docentevaluatie wordt door de OC meegenomen bij het vormen van een beoordeling. Een docentevaluatie is een formulier waarop de docent zijn reacties kan geven op de enquêteresultaten, alsmede andere opmerkingen over het vak. Een vak kan een van de volgende vier beoordelingen krijgen: A+, A, B en C.

‘A+’ betekent dat een vak buitengewoon positief is ontvangen, ‘A’ dat het vak van voldoende niveau was, B dat het vak de nodige verbeterpunten heeft en ‘C’ dat er met urgentie naar maatregelen dient te worden gekeken.

Wanneer een vak voor het eerst met een B wordt beoordeeld, vindt er een gesprek plaats tussen de docent en de responsiecommissie om een verbeterplan op te stellen voor het volgende jaar. Wanneer een vak met een C wordt beoordeeld of meerdere jaren achter elkaar met een B, vindt er hetzelfde gesprek plaats, maar tevens met een afvaardiging van de opleidingscommissie.

Aanbeveling 6: Beoordelen van het vak en de docent door de opleidingscommissie (OC) op basis van vakresultaten, enquêteresultaten en eventuele eindverslagen van voorgaande jaren.

Vakevaluatie hoofddocent, RC en overige betrokkenen

Als een vak met een B beoordeeld is, zal er een gesprek plaatsvinden tussen de docent, mogelijke werkcollega-/practicadocenten en de responsiecommissie. Voor dit gesprek zal een leidraad beschikbaar worden gesteld. Hierbij wordt het vak uitvoerig besproken, zowel wat goed ging als wat verbeterd kan worden. Tijdens dit gesprek wordt een verbeterplan opgesteld waarbij de docent aangeeft wat hij het komende jaar wil verbeteren aan het vak. Mocht de docent het vak het komende jaar niet meer geven, dan is het alsnog nuttig om ervaringen op papier te zetten, over bijvoorbeeld de stof van het vak of boek. Dit verbeterplan wordt ondertekend door zowel de RC als de docent. Ook voor het verbeterplan zal een template beschikbaar worden gesteld. Op deze manier heeft de docent duidelijke verbeterpunten voor het volgende jaar, die ook door OC gecontroleerd kunnen worden.

Als een vak met een C beoordeeld is zal een zelfde gesprek plaatsvinden. Een afvaardiging van de OC zal er echter ook bij aanwezig zijn.

Aanbeveling 7: Bij een vak dat slecht uit de beoordeling komt (B of C), volgt een evaluatiegesprek tussen de RC, de hoofddocent en overige betrokkenen waarbij een verbeterplan voor het komende jaar wordt opgesteld.

Opstellen en archiveren van een eindverslag

De OC stelt een kort eindverslag op, waarin zowel de eindbeoordeling als het mogelijke verbeterplan worden opgenomen. Deze eindverslagen worden gearhiveerd op de Y-schijf van het RuG-netwerk en zijn beschikbaar voor de OC, faculteitsraad, opleidingsbestuur, etc.

Er wordt ook een openbare conclusie over elk vak gemaakt door de OC. Dit bestaat uit de eindbeoordeling van het vak (A+, A, B of C) in combinatie met een korte beschrijving over hoe het vak is verlopen¹. Deze openbare conclusie wordt gepubliceerd in de bètawijzer. Aan de hand van deze informatie kunnen studenten die een keuzevak zoeken, hun keuze op de beoordeling van een vak staven. Ook is het duidelijk voor studenten die een enquête invullen of anderszins bij de evaluatie betrokken zijn wat er met hun input gebeurt.

¹ Strategisch plan 2010-2015, Rijksuniversiteit Groningen

Aanbeveling 8: Opstellen van een eindverslag door de OC met de eindbeoordeling en het verbeterplan en deze archiveren. Daarnaast de conclusie en eindbeoordeling publiceren.

Communicatie naar en gepaste actie door opleidingsbestuur

De eindbeoordeling wordt door de OC gecommuniceerd naar het opleidingsbestuur. Vervolgens zal het OB de docent een brief sturen waarbij de inhoud als volgt afhangt van de eindbeoordeling.

A+: De docent krijgt een positieve brief van het opleidingsbestuur. Om excellentie in onderwijs te stimuleren, krijgt een docent die met A+ is beoordeeld daarnaast een blijk van waardering.

A: De docent krijgt een positieve brief van het opleidingsbestuur met een paar verbeterpunten en een stimulans te proberen het vak naar een A+ te tillen het volgende jaar.

B: De docent krijgt een kritische brief van het opleidingsbestuur met verbeterpunten. Er wordt tevens een sterke aanbeveling gegeven een cursus te volgen bij het UOCG. Indien een docent meerdere jaren op rij met een B wordt beoordeeld, dient de situatie op dezelfde manier te worden behandeld als met een C.

C: De docent krijgt een kritische brief van het opleidingsbestuur met verbeterpunten. Hij wordt verplicht gesteld een cursus te volgen bij het UOCG. Tevens krijgt de docent een aantekening die promotie tegen zal houden totdat bewezen beter onderwijs is geleverd.

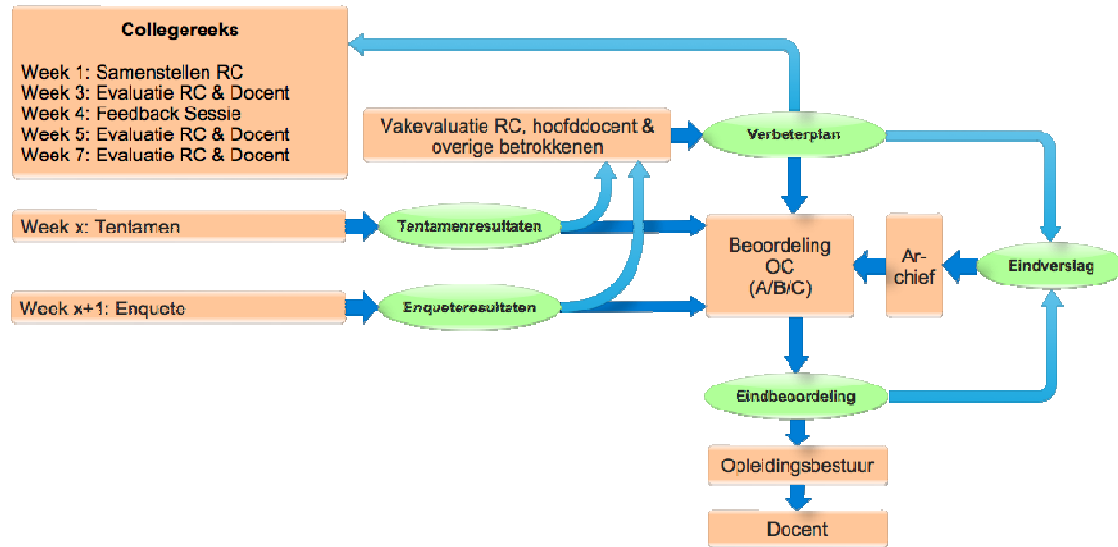
Het is van belang dat beoordelingen worden meegenomen in de ontwikkelingsgesprekken van de staf. Op deze manier communiceert de faculteit duidelijk het belang van onderwijs naar al haar medewerkers en kan de kwaliteit hiervan structureel worden verbeterd. Ook moeten in het beloningssysteem prikkels worden ingebouwd om het functioneren in het onderwijs te laten zien.²

Aanbeveling 9: De opleidingscommissie communiceert de eindbeoordeling naar het opleidingsbestuur, waarop dit bestuur passende actie onderneemt.

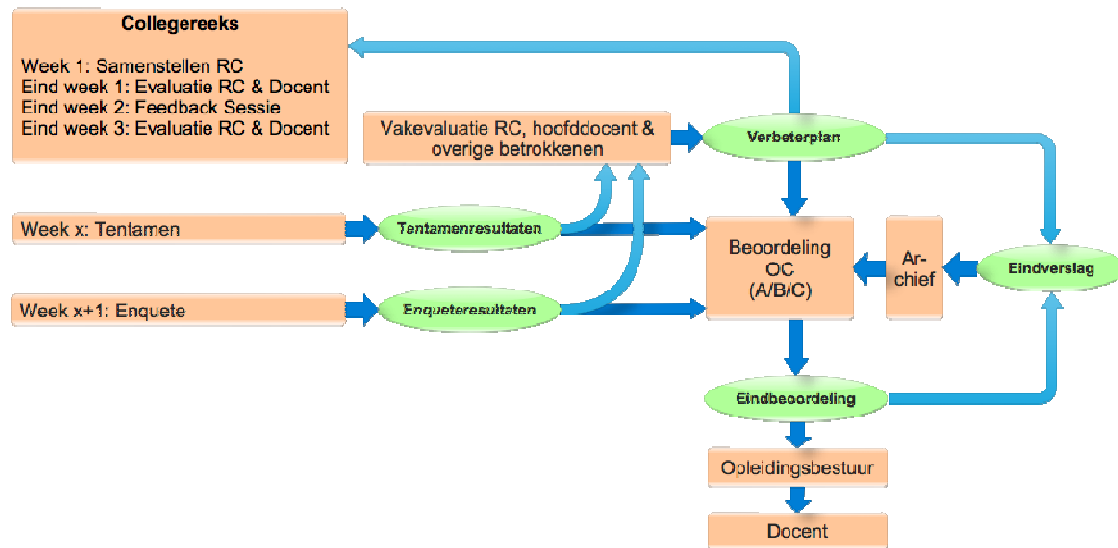
² Strategisch plan 2010-2015, Rijksuniversiteit Groningen

Visualisering van de kwaliteitszorgcyclus

Het geheel der aanbevelingen kan als volgt gevisualiseerd worden. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen lint- en blokvakken.

Figuur 1: Lintvak

Figuur 2: Blokvak

Samenvatting

Aanbeveling 1: Instellen van een responsiecommissie (RC) gedurende het eerst college bestaande uit twee studenten; Deze RC krijgt een document waarin hun verantwoordelijkheden worden uitgelegd; Het student-lid van het opleidingsbestuur overziet de aanstelling van de RC's.

Aanbeveling 2: Minimaal twee keer samenkomen van de RC met de docent gedurende de collegeweken; Aan te passen aan de voortgang van het vak; In deze bijeenkomsten wordt zowel bij positieve als constructieve feedback stilgestaan en waar nodig gekeken naar het verbeterplan van het voorgaande jaar.

Aanbeveling 3: Een feedbacksessie tussen de docent en de studenten die het vak volgen halverwege de cursus; Zowel bij hoor- als werkcolleges.

Aanbeveling 4: Een aantal standaard, met de hand in te vullen enquêtes.

Aanbeveling 5: Als een vak grote uitval van studenten kent, het ondervragen van studenten die het vak niet afgerond hebben; Via progresswww nagaan welke studenten ondanks inschrijving voor het vak niet aan het tentamen hebben deelgenomen en deze digitaal benaderen.

Aanbeveling 6: Beoordelen van het vak en de docent door de opleidingscommissie (OC) op basis van vakresultaten, enquêteresultaten en eventuele eindverslagen van voorgaande jaren; De uiteindelijke beoordeling bestaat uit goed (A+), voldoende (A), matig (B) of onvoldoende (C).

Aanbeveling 7: Bij een B of C volgt een evaluatiegesprek tussen de RC, de hoofddocent en overige betrokkenen waarbij een verbeterplan voor het komende jaar wordt opgesteld.

Aanbeveling 8 Opstellen van een eindverslag door de OC met de eindbeoordeling en het verbeterplan en deze archiveren op de Y-schijf; Korte conclusie met eindbeoordeling publiceren in de bètawijzer.

Aanbeveling 9 Het communiceren van de eindbeoordeling door de OC naar het opleidingsbestuur, welke passende actie onderneemt; Een blijk van waardering sturen, aanbieden van training etc.

Conclusie

Door op deze combinatie aan maatregelen in te zetten ontstaat er duidelijkheid over de kwaliteitshandhaving binnen het onderwijs. Iedereen weet waar hij aan toe is en wat er van hem wordt verwacht. Verder zorgt deze aanpak ervoor dat alle zaken van belang worden belicht en er een evenwichtig en continu systeem van kwaliteitszorg wordt ingesteld.

De responsiecommissies en feedbacksessies zullen ervoor zorgen dat er een directe terugkoppeling tussen docenten en studenten plaatsvindt. Dit geeft dat er een goede band ontstaat tussen docenten en studenten, verbetering op korte termijn al kunnen plaatsvinden en studenten direct het nut van evalueren zien.

En goede enquête, ondervraging van de uitvallers en directe verwerking van deze resultaten zorgen ervoor dat de evaluatie door de opleidingscommissies goed kan verlopen en dat alle partijen zich duidelijk betrokken voelen bij deze evaluatie. Hierdoor zal de uiteindelijke impact van de evaluatie op het vak een stuk groter zijn.

Een duidelijke beoordeling van de vakken en goede communicatie hiervan zorgt dat iedereen weet wat er moet gebeuren. Het wordt voor een opleidingscommissie duidelijk wat ze over een vak kunnen zeggen en wat er daarna met deze uitspraak gedaan wordt. Ook voor staf wordt dan nog duidelijker wat het belang is van goed onderwijs en hoe ze hierbij worden begeleid. Door duidelijke feedback tijdens het vak, een goede registratie van de evaluatiegegevens en een duidelijk vervolgtraject na de OC evaluatie zal de kwaliteit van onze staf en onze studenten optimaal naar voren komen.

Dankwoord

Deze notitie is tot stand gekomen aan de hand van de discussies in het Facultair Opleidingscommissie Overleg. Hierbij willen wij graag speciale dank uitspreken voor de stafleden die tijdens een deel van deze discussie aanwezig waren en allen een zeer waardevolle inbreng hebben geleverd.